

A KÚRIA

1/2012.BKMPJE.

A Kúria héttagú jogegységi tanácsa a Polgári Kollégium kollégiumvezető-helyettese által indítványozott jogegységi eljárásban meghozta a következő

j o g e g y s é g i h a t á r o z a t o t

A nyilvános helyen vagy közterületen szolgálati kötelezettséget teljesítő vagy munkát végző személy e tevékenységének ellátása során nem minősül közszereplőnek, ezért a személyt beazonosítható módon, egyediesítetten ábrázoló képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához szükséges a hozzájárulása.

I n d o k o l á s :

I.

A Kúria Polgári Kollégiumának kollégiumvezető-helyettese a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi) 32.§ (1) bekezdés a) pontjára és 33.§ (1) bekezdés a) pontja alapján az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását indítványozta abban az elvi kérdésben, hogy a nyilvános helyen vagy közterületen szolgálati kötelezettséget teljesítő vagy munkát végző személy e tevékenységében közszereplőnek minősül-e, azaz a személyt beazonosítható módon, egyediesítetten ábrázoló képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához szükséges-e a hozzájárulása.

Indítványában hivatkozott arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság töretlen gyakorlata szerint a nyilvánosság előtt folytatott munkavégzés, a közterületen történő szolgálati kötelezettségteljesítés nem minősül nyilvános közszereplésnek, ezért a tevékenységét széles nyilvánosság előtt kifejtő rendőr, tűzoltó, börtönőr, postás, mentős, utcaseprő stb. képmása, hangfelvétele csak hozzájárulásával

hozható nyilvánosságra. Utalt a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.22.364/2006/4. számú határozatára, amelyben megállapította, hogy az utcán járőröző rendőrrel felvétel készítése és annak dokumentumfilmben való felhasználása sérti az adott rendőr személyhez fűződő jogát, ha az engedély nélkül készült felvétel a személyt egyénileg, egyediesítetten ábrázolja. A közterületen tartózkodás még, ha az a szolgálati kötelezettségteljesítés miatt is történik, nem minősül nyilvános közszereplésnek.

Ezzel részben ellentétesen foglalt állást a Pécsi Ítéltábla Pf.I.20.360/2011/6. számú döntésében, amelyet a BDT 2012/1. számában tettek közzé. A határozat szerint a konkrét ügyben intézkedő rendőr, például igazoltatás során nem minősül közszereplőnek. Azonban a sporteseményre kivezényelt rendőrök rendfenntartó tevékenysége nyilvános közszereplés, ezért a Ptk. 80.§ (2) bekezdése szerint képmásuk nyilvánosságra hozatalához engedélyükre nem volt szükség. Mindemellett azt is megállapította, hogy a felvétel összhatásában örökítette meg az eseményeket, az ábrázolás módja nem volt egyéni.

II.

A legfőbb ügyész a jogegységi indítványra tett nyilatkozatában kifejtette: a nyilvános helyen vagy közterületen szolgálati kötelezettséget teljesítő vagy munkát végző személyek tevékenysége nem nyilvános közszereplés, ezért személyüket beazonosítható módon, egyediesítetten ábrázoló képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához szükség van az érintett személyek hozzájárulására. Erre tekintettel a Kúria eddigi ítélezési gyakorlatának fenntartását és megerősítését tartotta indokoltnak.

III.

Az indítványban megjelölt jogkérdés eldöntésénél a Kúria az alábbiakra volt tekintettel.

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

A Ptk. 75.§ (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme

alatt állnak.

Az ember külső megjelenésével kapcsolatos személyiségvédelmet a Ptk. 80.§-a biztosítja. A Ptk. 80.§ (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés. A (2) bekezdés értelmében a képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához - a nyilvános közszereplés kivételével - az érintett személy hozzájárulása szükséges.

E rendelkezésekből következően az érintett személy kizárólagos jogosultsággal rendelkezik személyiségét kifejező, azt felismerhető módon ábrázoló képmása és hangfelvétele kérdésében. Nemcsak a felvétel elkészítéséhez, hanem annak jogszerű felhasználásához is kifejezett és határozott hozzájárulása szükséges. E rendelkezési jog korlátját képezi - a Ptk.80.§ (2) bekezdése szerint - a nyilvános közszereplés, amely esetében a nyilvánosságra hozatalhoz nincs szükség a felvételen szereplő személy hozzájárulására.

A Ptk. sem a közszereplő, sem a nyilvános közszereplés fogalmát nem definiálja.

A joggyakorlat és a jogirodalom meghatározása szerint szereplésnek, ezen belül közszereplésnek az egyén önkéntes elhatározásán, autonóm döntésén alapuló olyan politikai, társadalmi, művészeti tevékenység, megnyilvánulás tekinthető, amelyet egy meghatározott cél, szűkebb vagy tágabb értelemben a helyi közösség vagy a társadalom életének befolyásolása érdekében fejt ki. Tehát a nyilvános közszereplés a közterületen való jelenlétnél, az ott zajló eseményekben való részvételnél szűkebb kategória, feltételezi a nyilvánosság előtt fellépő, megnyilvánuló személy erre irányuló szándékát.

A szolgálati jogviszony vagy munkaviszony alapján a nyilvánosság előtt, közterületen tevékenykedő rendőrök, büntetés-végrehajtási intézet alkalmazottai, továbbá mindazok a személyek, akik munkaviszonyon alapuló tevékenységüket közterületen, a nyilvánosság előtt végzik, nem önkéntes akaratelhatározás alapján, nem abból a célból tevékenykednek, hogy a szűkebb vagy tágabb értelemben vett társadalmi viszonyok alakításában szereplésükkel részt vegyenek, hanem törvényben meghatározott illetve munkaköri kötelezettségüknek tesznek eleget.

Önmagában a közterületen tartózkodás, közfeladat ellátása, közhatalom gyakorlása - akár szolgálat teljesítése érdekében - vagy a munkaviszonyon alapuló munkavégzés nyilvánvalóan nem minősül szereplésnek, ezért attól függetlenül nem tekinthető a Ptk. 80.§ (2) bekezdése alá eső nyilvános közszereplésnek, hogy azt az adott személy esetleg a legszélesebb nyilvánosság előtt végzi.

Ebből következően a közterületen, a nyilvánosság előtt munkáját végző, intézkedő rendőr nem tekinthető nyilvános közszereplőnek csupán amiatt, mert a közhatalmi funkciót megtestesítő állami szerv

alkalmazottja.

A Ptk. 80.§ (2) bekezdésének alkalmazása során a rendőri cselekvés jellegétől függően nem tehető különbség a közhatalmi tevékenységet gyakorló személy rendelkezési jogosultságának jogi megítélésében. A rendőrnek az a nyilvánosság előtt tanúsított magatartása, hogy valakit az utcán igazoltat, és a szintén közrendőri feladatnak számító, a tömegrendezvény rendfenntartásában való közreműködés egyaránt a közhatalom gyakorlásának egy meghatározott módja, és a fentiek alapján egyik tevékenység sem minősíthető nyilvános közszereplésnek.

Amennyiben a felvétel összhatásában mutatja be a közterületen történő eseményeket, és az ábrázolt személy nem ismerhető fel, a nyilvánosságra hozatalhoz hozzájárulásra nincs szükség.

A jogegységi tanács az elvi kérdés megválaszolásához a következő jogszabályokat is megvizsgálta.

Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény (Ügynöktörvény) 1.§ (2) bekezdés 13. pontja meghatározza a közszereplő fogalmának személyi körét. Ennek alapján az a személy minősül közszereplőnek, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította. Azonban a törvény 1.§ (2) bekezdése szerint e fogalom meghatározás kifejezetten csak e törvény alkalmazása szempontjából irányadó. Márpedig a közterületen szolgálati feladatát végző rendőr nem minősül e törvény hatálya alá eső személynek. Ezért ez a speciális fogalom meghatározás nem alkalmazható a képmáshoz fűződő személyiségi jogot korlátozó Ptk. 80.§ (2) bekezdésének értelmezése során.

Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerint mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 3.§ 5.pontja alapján közérdekből nyilvános adat a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát, megismerhetőségét vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli.

Az Infotv. 26. § (1) bekezdésének rendelkezése értelmében az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervnek vagy személynek (közfeladatot ellátó szerv) lehetővé kell tennie, hogy a

kezelésében lévő közérdekű adatot és közérdekből nyilvános adatot - az e törvényben meghatározott kivételekkel - erre irányuló igény alapján bárki megismerhesse.

A (2) bekezdés meghatározása szerint közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy neve, feladatköre, munkaköre, vezetői megbízása, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adata, valamint azok a személyes adatai, amelyek megismerhetőségét törvény előírja.

A törvény indokolása kiemeli, hogy az érintettek törvényben fel nem sorolt egyéb személyes adatainak megismerése azonban már nem feltétlenül szolgálja a szerv működésének átláthatóságát, sőt az információk nyilvánosságra kerülése akár a szerv befolyástól mentes működését is veszélyeztetheti. Indokolt tehát olyan keretet adni a nyilvánosságnak, amely a munkavégzésre irányuló jogviszony és a közfeladat sajátosságaira tekintettel van, és lehetővé teszi a különbségtételt a nyilvánosságra hozható személyes adatok tekintetében.

Az Alkotmánybíróság az 54/2000.(XII.18.) AB határozatában az alapjog korlátozás körében kifejtette: az állampolgárok jogainak hatékony védelme érdekében szükséges az, hogy az állam nevében közhatalmat gyakorlók személyének azonosítása, a vele szemben intézkedő hivatalos közeg „egyediesítése” az állampolgár által könnyen elvégezhető legyen. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az egyenruhát viselő hivatásos és szerződéses állomány tagjai tevékenységüket nem „arctalan tömegként”, hanem közhatalom gyakorlására felruházott tisztségviselőként végzik, akiknek egyedi azonosíthatósága alapozza meg esetleges személyes felelősségre vonásuk lehetőségét. Az intézkedés alá vont állampolgárnak jogos érdeke az, hogy a hatósági fellépés teljes időtartama alatt tisztában legyen a vele szemben intézkedő személyazonosságával, „egyediségével”.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXIV. törvény (Rtv.) 20.§ (1) bekezdése kimondja, hogy a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A (2) bekezdés szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. A (3) bekezdés értelmében a rendőr köteles szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti, az intézkedés megkezdése előtt, ha veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - felmutatni.

Ezek a rendelkezések biztosítják azt, hogy a rendőrt intézkedése során - neve, azonosító száma, szolgálati igazolványa illetve

azonosító jelvénye alapján - kétséget kizáró módon azonosítani lehessen.

A közhatalmi tevékenység ellenőrizhetőségéhez, az átláthatóság biztosításához az intézkedő rendőrök képmásának nyilvánosságra hozatala azonban nem szükséges, tevékenységük anélkül is bemutatatható. A rendőri munkáról történő tájékoztatás az intézkedést végrehajtó személyek felismerhető, egyedileg beazonosítható képmásának bemutatása nélkül is megvalósítható.

Az intézkedést foganatosító rendőr arcképe tehát nem tekinthető közérdekből nyilvános adatnak, ugyanis az nem tartozik a rendőri szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy közfeladatának ellátásával összefüggő egyéb személyes adata körébe.

Emellett a fenti rendelkezések alapján az Infotv. 26.§ (1) és (2) bekezdése az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy adatkezeléséről és adatkiadási kötelezettségéről rendelkezik. Így nem jelent a képmás, hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához szükséges hozzájárulás alóli kivételt.

A fentiekből következően az ismertetett jogszabályi rendelkezések tehát nem adnak felhatalmazást a közterületen, nyilvános helyen szolgálati feladatát teljesítő rendőrt illetve munkáját végző más személyt felismerhető módon ábrázoló képmása hozzájárulása nélküli nyilvánosságra hozatalára.

Mindezek alapján azt a kérdést, hogy a közterületen intézkedést végrehajtó rendőr egyedileg azonosítható, felismerhető képmása nyilvánosságra hozható-e, nem az Ügynöktörvény illetve az Infotv. fenti rendelkezései, hanem a Ptk.80.§ (2) bekezdése alapján kell megítélni.

IV.

A kifejtett indokok alapján a jogegységi tanács a bírósági jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében a rendelkező részben foglaltak szerint határozott (Bszí. 40.§ (2) bekezdése), és határozatát a Bszí. 42.§ (1) bekezdésének megfelelően a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2012. november 26.

Dr.Darák Péter s.k.

a jogegységi tanács elnöke

Böszörményiné dr.Kovács Katalin s.k.
előadó bíró

Dr. Wellmann György s.k.
bíró

Dr.Mészáros Mátyás s.k.
bíró

Dr.Mudráné dr.Láng Erzsébet s.k.
bíró

Dr. Márki Zoltán s.k.
bíró

Dr.Katona Sándor s.k.
bíró

A kiadmány hiteléül:

(Safranyikné Nyáregyházi Klára)
tisztviselő